

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundum quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Tit. XXX. De Officio Legati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

(nisi forte sit persona Ecclesiastica, & Episcopi Dice-
cesani voluntas accedat) consentire non possunt. Er-
go Laicus etiam in temporalibus rebus Cleri-
corum (sive Actoris sive Rei personam susti-
nent) Judex esse nequit, ne quidem volenti-
um, & cum consensu Episcopi; cum nequeant
renunciare privilegio fori à Jure Communi in
favorem publicum totius Status Ecclesiastici
introducitur; nec Episcopis autem concessum est
immutare Jus Commune. Oppones. In c. 2. cit.
Prælati Ecclesiastici prohibentur disponere de
negotiis Ecclesiasticis, laicorum judicio: ergo nego-
tia temporalia Clericorum possunt judicio Lai-
corum disponi. R. N. Conf. quia etiam hoc po-
sterius est expressè prohibitum. c. 12. § 18. cit.

28 Dico 4. Si pluribus eadem causa delegetur
simpliciter, vel cumulativè, omnes in ea expe-
dienda concurrere debent, ita ut, si unus non
concurrit, processus sit nullus. c. 16. § c. 21. h.
t. l. 39. ff. de re jud. etiam si aliquis, morte vel
aliâ causâ impeditus, non concurrat. c. 30. §
42. h. t. Nec potest unus eorum renunciare juri
suo, quia non in ejus favorem, sed ob bonum
publicum & ad vitanda corruptionis pericula
delegatio fit pluribus. c. 21. cit. Neque proces-
sus convalescit, si, qui non concurrat, postea
ratum habeat judicium reliquorum, quia non
firmatur tractu temporis, quod de Jure ab initio non
subsistit. Reg. 18. in 6. Ratio autem est, quia, si
non omnes concurrunt, non observatur man-
datum delegantis; cum omnibus indivisim, &
non aliter, concessa sit jurisdictio. Dixi 1. sim-
pliciter, sine adjecta conditione, vel simili clau-
sula: si nequeant, aut nolint omnes interesse, judi-
cent reliqui, vel duo, vel etiam unus; tunc enim
necesse non est concurrere omnes, vel nolen-
tis aut non potentis interesse subdelegatum re-
cipere. c. 21. § 34. h. t. Dixi 2. vel cumulativè
& indivisim, ut ordinariè contingit: si autem
pluribus, in solidum, vel divisim, delegaretur ea-
dem jurisdictio (quod nunquam censetur con-
tingere, nisi in Rescripto exprimitur. per c. 21.
cit.) tunc locus est præventioni, ita ut, si unus
causam cœperit, reliqui nec licet nec validè
sele intromittere possint amplius, nisi is, qui
cœperat, propter infirmitatem vel aliam ju-
stam causam non posset, vel ex malitia nollet
progredi. c. 8. eod. in 6. l. unic. ff. de Off. Consul.
Jurisdictione in solidum delegatam esse denotat
hæc vel similis clausula: ut omnes, aut duo, vel u-
nus eorum, procedant. c. 8. cit. Cæterum quando
plures delegati cœcurrunt, ille litigatiū obtinet
causam, in quem major pars conspirat. l. 39. cit.
Si verò discrepantium vota sint paria numero,
recurrendum est ad delegantem, & interim
sententia manet suspensa. c. fin. de sent. § re jud.
l. 28. ff. de re jud. Aliud est, si plures Judices Or-
dinarii, concurrentem jurisdictionem habentes,
æquali numero diversas sententias pro-
nuntiant; tunc enim prævalet sententia, quæ
stat pro Reo, nisi sententia pro Actore fuerit
in causa favorabili, puta matrimonio, libertate,
dote, testamento. c. fin. cit. Quo pacto con-
ciliantur etiam l. 28. § 38. ff. de re jud.

29 Dico 5. Casu quo appelletur à Judice dele-
gato, appellandum est ad delegantem, nisi iste

(ut in subdelegante facile potest contingere)
omnem suam potestatem demandasset delega-
to. Idem est de appellatione à subdelegato ad
subdelegantem. l. 1. § ult. ff. quis & à quo appel-
letur. l. un. C. qui pro sua jurisd. c. 27. § porro h. t.
Dixi 1. ad delegantem, vel ad ejus in Officio suc-
cessorem. l. 1. cit. Dixi 2. nisi iste omnem &c. ni-
hil circa talem causam sibi reservando de juris-
dictione quoad judicandum & exequendum: si
enim delegans (vel subdelegans) nullum a-
ctum jurisdictionis circa causam sibi reservavit,
non ad delegantem (vel subdelegantem) sed
ad Superiorem delegantis appellandum est. per
c. 27. cit. § c. 19. eod.

TITULUS XXX.

De Officio Legati.

SUMMARIUM.

1. 2. Quid sit Legatus præsertim Apostolicus: nempe Legatus à Latere: Legatus Missus: & Legatus Natus.
3. Quæ sit Legatis his omnibus potestas & officium commune.
4. Quæ sit potestas Legati à Latere.
5. Quæ Legati Missi simpliciter.
6. Et Missi cum potestate Legati à Latere.
7. Quæ denique Legati Nati.
8. 9. Quomodo finiatur potestas & officium Legatorum.
10. Legatus Missus docere debet suam Legationem.

Sciendum 1. quamquam Legatus in genere
dicatur omnis, qui à Principe vel Magistratu
quodam mittitur ad tractandum aliquod
negotium, Legatum Apostolicum verò, qui etiam
vocatur Nuntius Apostolicus, esse eum, qui
à Papa mittitur in aliquam provinciam vel cum
jurisdictione ad expedienda negotia, vel sine
jurisdictione ad nudum aliquod ministerium,
v. g. ad excipiendum Imperatorem, ad gratulan-
dum Principibus, ad ineundum fœdus &c.
Et hi posteriores sunt meri Nuntii: priores ve-
rò Judices simul: atque de his Legatis Judi-
bus, cum jurisdictione spirituali missis, sermo
hic est. Quamvis autem eorum jurisdictio sit
Ordinaria, & eatenus ad Judices Ordinarios
pertineant Legati, de quibus tit. seq. eam tamen
exercent non tam suo, quam Pontificis nomi-
ne, cujus vices gerunt, & sic aliquid partici-
pant de Officio Judicis delegati: quare non in-
congruè Legatus ponitur medius inter Judicem
Delegatum & Ordinarium.

Sc. 2. Legatos Apostolicæ Sedis esse in tri-
plici classe, nimirum Legatos à Latere: Lega-
tos Missos, quos vocant Nuntios Apostolicos
& Legatos Natos. Legati à latere sunt illi soli,
qui Cardinalitia Dignitate præfulgent; quia
quasi de latere summi Pontificis, cui in arduis
negotiis Romæ solent assistere, assumuntur ad
Legationes. Nuntii Apostolici dicuntur illi, qui
non sunt Cardinales; quamvis sæpe mittantur
cum potestate Legati à latere: quales plerumque
sunt Nuntii in Germania, nimirum Viennæ,
Coloniam, & Lucernam commorantes, item Nun-
tii Hispaniæ, Galliæ, Poloniæ, Venetiarum
&c. Legati Nati denique appellantur, qui non

mittuntur, neque constituuntur de novo à summo Pontifice, sed hoc munus Legati habent ab antiquo, Auctoritate Apostolica suæ Dignitati annexum, & quasi adnatum: qualis in Germania est Archiepiscopus Salisburgensis: in Gallia Rhemensis: in Bohemia Pragensis, & olim in Anglia Cantuariensis; qui ordinari apud has Nationes sunt simul *Primates*. Horum omnium Potestas & Officium nunc indagandum est.

Dico 1. Potestas & Officium omnibus Legatis Apostolicis commune consistit in eo, ut loco Pontificis exercent jurisdictionem ordinariam in diocesis & provinciis sibi commissis; adeoque generaliter possunt omnia, quæ Episcopus ut Ordinarius in sua diocesi, vel Archiepiscopus in sua provincia; imò omnia, quæ potest ipse Pontifex, exceptis illis, quæ Pontifici specialiter sunt reservata, vel in signum præeminentiæ, vel ex speciali restrictione, vel quæ ipse Pontifex ordinari non solet facere, vel quæ ordinari non solet aliis committere per mandatum generale. Ita ferè communis ex c. 1. 2. 3. 4. *fin. h. t. c. 2. eod. in 6.* Dixi 1. generaliter omnia; unde in specie possunt & debent habere inspectionem in Episcopos, Principes, & populos, in ordine ad negotia Ecclesiastica & Spiritualia, ad corrigenda vitia & reformandos mores: eosdem Principes & populos in fide & affectione erga Sedem Apostolicam conservare, constitutiones Pontificias in usum deducere, aut, si deduci nequeant, informare Pontificem: possunt condere statuta, tam diu duratura, donec à Superiore, vel alio parem cum Legato potestatem habente, revocentur: causas ad ipsos delatas delegare; si tamen hi delegati non coeperint uti suâ jurisdictione per citationem saltem ante abitum vel obitum Legati, ea expirat illo egresso vel mortuo. Ex quibus etiam patet, Legatum esse supra Episcopum & Archiepiscopum, cum etiam horum sit iudex Ordinarius, etiam in criminalibus minoribus, vice Pontificis, cuius personam gerit: quare & regulariter potest omnia, quæ ipse Pontifex. Dixi tamen 2. *exceptis illis* &c. Nam in specie non possunt Legati transferre Episcopos, unam Ecclesiâ Cathedralē alteri subscire, alteri concedere jus Primatiæ, duos Episcopatus unire, Episcopatum dividere. *rubr. c. 3. cum c. 4. h. t. se immiscere in causam alteri à summo Pontifice specialiter delegatam, vel à talis delegati sententia appellationem admittere; cum delegatus in causa, sibi specialiter commissâ à Papa, sit maior Legato, eo quod species derogat generali, non genus speciei. c. 34. de R. j. in 6.* se intro-mittere in causam, ad Sedis Apostolicæ examē iam translata. c. 5. h. t. conferre beneficia patronatâ; si ius Patronatûs spectet ad Patronum laicum ex fundatione, constructione, vel dotatione Ecclesiæ. per c. 6. *eod.* reservare suæ collationi Prælaturas in Ecclesiis Cathedralibus, Regularibus, Collegiatis, & alias Dignitates Electivas; aut beneficia summo Pontifici reservata. c. 4. *eod. in 6.* delegare alteri potestatem recipiendi resignationes beneficiorum etiam liberas, ac ea conferendi. c. cit. §. *prohibe-*

Lib. I. R. P. Pichler

mus. Ac universim in Germania nihil possunt circa collationes Beneficiorum propter *Concordata Germaniæ*, ubi per contractum onerosum Nicolaus V. promisit, quod in mensibus Ordinarium nolit eorum collationes impedire, nisi beneficia sint reservata summo Pontifici, & extra casum negligentiae, quam utique etiam in Germania supplere competit Legatis. *Trid. S. 24. c. 20. de Ref.* Præterea idem *Trid. lo. cit.* Episcopis aliquid concessit, quod negavit Legatis omnibus, nimirum ut causæ Ecclesiasticæ omnes, etiam beneficiales, in prima instantia cognoscantur ac terminentur coram Ordinariis locorum, nimirum Episcopis & Archiepiscopis, non verò coram Legatis: ut adeò subditi Episcoporum vel Archiepiscoporum non possint in prima instantia adire Legatos, nisi dicti Ordinarii per biennium à die motæ litis causam terminare negligant; vel nisi in secunda instantia per viam appellationis agere velint subditi. Idem eruitur ex c. 6. *de hæret. in fin.* circa hæreticos, ut nimirum Episcopi (ubi non viget sacra Inquisitio in hæreticam pravitatem) tanquam Sedis Apostolicæ delegati procedant in crimine hæresis, etiam in exemptos: Legatus autem non habet, quod iudicet in causa alicui specialiter delegatâ à Pontifice, ut dictum.

Dico 2. Potestas Legati à latere est amplior quam reliquorum; se enim insuper extendit ad sequentia. 1. habet jurisdictionem ordinariam in exemptos. *gl. in c. 1. h. t. v. universas.* & alii DD. 2. confirmat electiones Archiepiscoporum, Episcoporum, & Abbatum exemptorum. c. 26. §. *fin. de Elect. in 6.* non tamen in Germania, ubi specialiter hæc confirmatio reservatur Pontifici, ut deducunt ex *Concord. Germ.* 3. à die egressus ex Urbe (Româ) absolvit quoscunque, ob percussione Clerici etiam enormem excommunicatos, ex quocunque loco advenientes. c. 9. h. t. c. 20. *de sent. Excomm.* An verò quoscunque ex alia causa excommunicatos, excommunicatione Papæ reservata, absolvere valeat, dubium est: affirmat Azor & Barbi. in c. 20. *cit.* ob textus generalitatem: negat Molin. cum Panormit. in c. 9. *cit. n. 4.* eo quod iure specialiter expressum non sit. 4. concurrit cum Ordinariis in collatione beneficiorum, etiam si sint iuris Patronatûs Ecclesiastici. c. 6. h. t. non tamen in Germania secundum dicta, quia absurdum foret, Legatis ampliorem competere potestatem circa beneficia, quam ipsi Pontifici, à quo mittuntur. 5. præsentem Legato à latere cessat & suspenditur aliorum Legatorum potestas & jurisdictio. c. 3. *eod.* præterquam quod ei competant splendidiore insignia. v. g. equus albus phaleratus, frotum & calcaria deaurata, vestes rubræ.

Dico 3. Potestas Nuntii Apostolici, seu Legati non Cardinalis, simpliciter missi, ferè tota pendet ex litteris Legationis 3. nam iure Communi plus non potest, quam Ordinarius provinciarum; ad quam mittitur, per c. 2. h. t. in 6. & ea, quæ omnibus Legatis communia esse diximus. Hoc tamen habet speciale, quod excommunicatos propter percussione Clerici,

etiam

etiam enormem, possit absolvere intra suam provinciam, sed tantum subditos suæ provinciae, non verò advenas ad eum aliunde accedentes. c. 9. cit.

6 Dico 4. Nuntius tamen Apostolicus, missus cum hac clausula, *cum potestate Legati à latere*, probabiliter potest omnia, quæ Legatus à latere, nisi quoad aliqua specialiter limitetur ipsius potestas. Ita Garc. Laym. Zæf. ad b. t. n. 15. contra Barb. Engel, Wiestner h. n. 33. & multos alios. Probatur: Verba privilegiorum debent accipi cum effectu, & operari id, quod significant. c. 10. de Privil. in 6. sed verba prædictæ clausulæ significant, generaliter omnem potestatem esse concessam, quæ de Jure competit Legatis à latere: ergo eandem operari & conferre debent in effectu. Oppones 1. Illa verba haberent tamen effectum, nimirum relatè ad litteras Legationis, utpote in quibus, si Legatus mittatur cum potestate Legati à latere, amplior potestas solet ei tribui, quam aliis Nuntiis sine tali clausula missis. 2. Nuntius cum potestate Legati à latere habet se ad Legatum à latere, sicut se habet Vicarius Generalis ad Episcopum: sed Vicarius Generalis, constitutus cum hac clausula, ut *possit omnia, quæ potest Episcopus*, non potest absolute omnia, quæ ipse Episcopus, sed solum ea, quæ non requirunt mandatum speciale. 3. in c. 1. b. t. in 6. diserte traditur potestatem conferendi beneficia Legatis, qui Cardinales non sunt, non conferri, *quantumcunque plenam legationem obtineant*; nisi alicui specialiter indulgeatur: ergo neque per prædictam clausulam confertur potestas ad ea omnia, ad quæ se extendit potestas Legati à latere.

8. Ad 1. In litteris, in quibus declaratur potestas Nuntii missi *cum potestate Legati à latere*, non extendi potestas debet aut solet, cum sit generaliter jam concessa, quæ de Jure concedi solent Legatis Eminentissimis, adeoque si aliqua ibi in specie exprimuntur, restringunt potius, quam ampliant potestatem jam concessam. Si itaque aliqua in specie exprimantur, per hoc non aufertur clausulæ suæ generalitas, quam significat. Ad 2. N. Ma. Deinde Vicario Generali per mandatum generale non conferri omnem omnino potestatem Episcopi, constat aliunde ex Jure: non verò constat ex Jure, Nuntio cum memorata clausula missi non conferri omnem potestatem Legati à latere, imò ex c. 10. cit. colligitur, conferri omnem. Ad 3. Illud cap. loquitur de Legatis Natis, & Nuntiis simpliciter, & sine illa clausula missis; nam de Nuntiis *cum potestate Legati à latere* missis Jus scriptum nihil novit, ut fatentur Adversarii. Ex verbis adjectis, *nisi alicui specialiter indulgeatur*, duci potest argumentum pro nobis; quia per dictam sæpius clausulam specialiter indulgetur id omne, quod competit aliis Legatis à latere.

7 Dico 5. Potestas Legati Nati de Jure Communi non est alia, quam Archiepiscopi, cujus officio annexa est Legatio perpetua. per c. 9. cit. Ex privilegio tamen aliqua subin ipsis conceduntur: sic Archiepiscopo Salisburgensi spe-

cialiter concessum est, teste Engel h. n. 10. absolvere ab hæresi, conferre beneficia in mensibus Papalibus, ordinare extra tempora, dispensare in tertio & quarto gradu consanguinitatis ad Matrimonium cum illis, qui labore manuum victum querunt. Hoc tamen speciale habet Legatus Natus, quod ejus Officium sit perpetuum, & duret, quamdiu durat Dignitas, cui annexum est. De reliquis autem

Dico 6. Potestas & Officium Legati finitur 1. revocatione expressa Pontificis, ac intimata Legato: sed probabiliter primum post egressum è provincia, ad quam fuit missus, ut notant DD. & insinuat l. 3. ff. de Off. Praef. Per hoc autem, quod Pontifex in eandem provinciam mittat novum Legatum, non censetur prior tacite revocatus esse; cum non repugnet, plures ad eandem provinciam mitti Legatos. 2. egressu spontaneo ex provincia, animò non revertendi. c. fin. b. t. & arg. l. 3. cit. l. 16. ff. de Off. Proconsulis, cui c. 2. b. t. in 6. æquiparatur Legatus. 3. morte ipsius Legati; nec propriè transit ad successorem, etiamsi ratione Dignitatis, v. g. Archiepiscopalis, concessa sit Legatio, cum juxta communem censeatur esse personalis, non realis; adeoque successor creatur quasi de novo. 4. Lapsu temporis præfixi (utl & finitâ causâ sive negotiò, ad quod expediendum missus est) arg. c. 4. de Off. Deleg.

Quæres, an potestas & officium Legati extinguatur per mortem Pontificis, si ista contingat, antequam Legatus coeperit uti sua jurisdictione, sicut extinguitur potestas Delegati per mortem delegantis, quæ contingit re adhuc integra? 8. non extinguitur. per c. 2. b. t. in 6. l. 6. ff. de jurisd. quia jurisdictio Legati est ordinaria ac propria. Adde, quod Legati dicantur esse *Sedis Apostolicæ*, quæ nunquam moritur. Si tamen aliquis mitteretur cum hac clausula: *ad beneplacitum Papæ*, cum Papa exstingueretur ejus jurisdictio, per c. 5. de Rescr. in 6. cum Papa enim cessat beneplacitum & voluntas Papæ.

De reliquo se Legatum esse affirmanti non necessario creditur, nisi exhibeat authenticas litteras Legationis suæ. arg. c. 31. de off. deleg. Excipe Legatum à latere, cui creditur sine litteris ostensis, nisi prætendat majorem potestatem, quam Legatis à latere Jus Commune indulget. P. Wiestner à n. 34.

TITULUS XXXI.

De Officio Judicis Ordinarii.

SUMMARIUM.

1. Judices Ecclesiastici Ordinarii sunt vel superiores Episcopis, vel ipsi Episcopi, vel iis inferiores.
2. Quis dicatur Papa.
3. 4. 5. 6. Quinam Cardinales, Patriarchæ, Primates, Archiepiscopi.
7. Papa, etiam extra Concilium Generale, est infallibilis.
8. Et supremam in omnes Christi fideles exercet potestatem.

9. Quid